

ВАЦЛАВСЬКИЙ ТА ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ МІТИНГИ

Кілька сотень українців та чеських друзів України зібралися 15 жовтня на Вацлавській площі в Празі віддати шану українським військовим та всім небайдужим волонтерам, активістам і добровольцям, які допомагають Україні чинити опір російському агресору.

Читати усі випуски «Порогів» онлайн за QR посиланням або на: ukrajinci.cz/casopis-porohy

3-9

10-12

13-22

**ДОПОМОЖЕМО ВАМ
ЗОРІЄНТУВАТИСЯ У
НАЙВАЖЛИВІШОМУ.**

INFOPOINT ПРАГА ДОПОМАГАЄ УКРАЇНЦЯМ

Kontaktní centrum na podporu
informovanosti ukrajinských uprchlíků

Контакт-центр для підтримки
обізнаності українських біженців

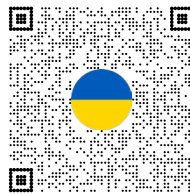

ДОПОМОЖЕМО ВАМ З ПОШУКОМ

- Соціальної та професійної психологічної допомоги
- Юридичних консультацій
- Пропозицій роботи
- Позашкільних гуртків для дітей та дорослих

НАДАМО ВАМ ІНФОРМАЦІЮ ПРО

- Консультації з приводу кар'єри
- Систему охорони здоров'я
- Проживання
- Освіти
- Міського транспорту в Празі

АДРЕСА

Malé náměstí 9/5, Praha 1
2 поверх, Громадський центр
"Світло"
(Скаутський інститут, задній вхід)
З понеділка до п'ятниці 10:00-16:00

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu hl. m. Prahy „Kontaktní centrum na podporu informovanosti ukrajinských uprchlíků“ na integraci držitelů dočasné ochrany spolufinancovaného Ministerstvem vnitra ČR.

REGIOJET **УЗ**

**Подорожуйте до Чехії
зручними спальними
вагонами**

Ідеально підходить для сімей з дітьми

REGIOJET.UA/UKRAYINA

**Безплатна професійна
психологічна
консультаційна
допомога для українців**

**Psychologická pomoc
pro uprchlíky z Ukrajiny
zdarma**

Alina Vrublevska

Консультації можливі
як особисто в офісі,
так і в онлайн-режимі.

Тел.: +420 721 199 564
email: alinalinn@ukr.net

**ЖІНОЧИЙ ТА ЧОЛОВІЧИЙ ОДЯГ
ТА ОДЯГ ДЛЯ ДІТОК,
ВЗУТТЯ, КАЛЯСКИ**

Видача між 14:00 - 18:00
Адреса: k Milicovu 674, Praha 4
(станція метро Наје)

ПРОТИ НОЧІ

Авторка: ЗОЯ ЧЕРКАСЬКА-ННАДІ

Текст: ОЛЕКСІЙ СЕВРУК

Вночі переписуємось з товаришем з Києва. Вже перевалило за північ і треба було б попрощатися і йти спати. Коли він мені пише: “А в нас знов тривога. Але я вже нікуди не піду. Я вже в ліжку, а котик ліг на ноги.” Побажання доброї ночі зависло над клавіатурою.

Справді, якось по дурному писати “добраніч” комусь, хто саме слухає сигнали повітряної тривоги, а за якийсь момент, можливо, почує звук ракет, що бомбардують житловий район. Не знаю, що побажати такій людині. Щастя? Миру? Перемоги? (Бісів Путін, кончена Росія — це все постійно виринає десь там, на тлі думок). Кажу, може, краще іди, сховайся, хоча й усвідомлюю, що це теж всього лише дурні поради у чаті від мешканця мирної країни. Та ні, відписує, ми вже до цього

звикли. Хіба що коли вже справді падають ракети, то батьки відводять своїх дітей. Але можеш мене привітати, продовжує товариш і надсилає мені фотографію погруддя Пушкіна, скинутого з постаменту в центрі Києва. Російський поет витріщився своїми бронзовими очима у неспокійне київське небо. На постаменті напис: “За Бука”. Бук — це позивний Дениса Антипова, відомого громадського активіста, викладача корейської мови на Шевченковому університеті, згодом лейтенанта ЗСУ, який загинув у бою з російськими загарбниками. На думці чомусь виринає радянське пропагандистське кліше про те, що знову б’ють негрів. Ось тільки ці негри — це зараз ми, українці.

Процес деколонізації, яким зараз проходить Україна, болючий, при

чому болючий усебічно. Та імперія платить за цей процес, здебільшого, в символічній площині, своїми скинутими пам’ятниками, тоді як колишня нескорена колонія — не тільки життями своїх захисників, але й мирного населення. Проте, цей процес — необхідний і невідворотний. Так само, як і перемога України, яка видається єдиним логічним завершенням цієї жахливої, паскудної імперіалістичної війни. Росія і весь її “мір” розпадеться після такого фіналу, як картковий будинок. І поневолені народи знов візьмуть стільки суверенітету, скільки зможуть витримати, як казав один їхній політик. І невольничі діти таки вийдуть із бомбосховищ і помоляться на волі. Бо це спільна мета, яка єднає всіх українців: вижити, вистояти, перемогти. ■

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 9/2022, рік XXX. Підписано до друку 28 жовтня 2022 року. **Ел. пошта:** uicr@centrum.cz. **Інтернет-адреса:** www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. **Номер готували:** Богдан Райчинець, Ельвіра Божані, Олексій Севрук, Анатолій Крат, Тетяна Пилипчук. Використовуються повідомлення прес-служб посольств, інформгентств та ілюстрації з відкритих джерел. **Художнє оформлення та верстка:** Тетяна Пилипчук, www.plttn.com. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і не поділяти поглядів автора. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. **Видає:** «Українська ініціатива в ЧР», Воцелова 3, Прага 2, ід. номер: 60448296; **контакт:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz; Facebook.com/ukrajinska.uicr; **розрахунковий рахунок:** 1925774379/0800.

Porohy – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh, říční práh. Číslo 9/2022, ročník XXX. Uzávěrka: 28. Října 2022. **E-mail:** uicr@centrum.cz, **web:** www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: МК ČR/7044. **Číslo připravili:** Bohdan Rajčinec; Elvira Bozhani, Olexsij Sevruk, Anatolij Krat, Tetana Pylypčuk. Používáme tiskové zprávy velvyslanectví, informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. **Grafika:** Tetana Pylypčuk, www.plttn.com. Za pravdivost uvedených informací je zodpovědný autor článku. Redakce může krátit text a neshodovat se s názory autora. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: Ukrajinská Inicijativa v ČR, z.s., Vocelova 3, Praha 2, IČO: 60448296, **kontakt:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz.; Facebook.com/ukrajinska.uicr, **číslo účtu:** 1925774379/0800.

УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКА ТОРГОВА ПАЛАТА ДОПОМОЖЕ У ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ

У Чехії організували Українсько-чеську торгову палату UKRCHAM, у якій беруть участь понад 200 фірм. Всі вони готові надати підтримку у відбудові України. Про це сказав заступник міністра промисловості та торгівлі Чеської Республіки Едуард Муржицький під час українсько-чеського бізнес-форуму у Львові.

«У Міністерстві промисловості й торгівлі Чеської Республіки для підтримки українського бізнесу організували Українсько-чеську

торгову палату UKRCHAM, у якій беруть участь понад 200 фірм, що прагнуть відбудувати Україну. Дякую Україні за те, що воює і бореться за Європу! Я обіцяю, що ми будемо продовжувати вам допомагати, і це одна з причин, чому ми тут. У нашій делегації присутні представники понад 30 галузей промисловості та бізнесу – це машинобудування, будівництво, енергетика тощо», – цитує Муржицького пресслужба Львівської обласної військової адміністрації. ■

Пороги

«НАРОДНИЙ» ТАНК ДЛЯ ЗСУ ВЖЕ В УКРАЇНІ, НА ЧЕРЗІ – НОВИЙ ПРОЄКТ

Проєкт «Подарунок для Путіна», заснований чеським бізнесменом Далібором Дедекком, менше ніж за місяць зібрав понад €1,22 мільйона на придбання модернізованого танка Т-72 «Авенджер» для Збройних Сил України. Про це в Телеграмі повідомила пресслужба Міністерства оборони України.

Зазначається, що ця сума «покриває вартість бойової машини та її доставку до України». «У подальших планах проекту – збір коштів на придбання

боеприпасів для танка, а також для чеських самохідних гаубиць Dana та РСЗВ RM-70 Vampire. Раніше коштом донатів чехи придбали для України два розвідувальних БПЛА Vivoj», – поінформували у міністерстві.

За словами міністрини оборони ЧР Яни Чернохової, від початку війни експорт чеської військової техніки в Україну на сьогодні становить понад 47 мільярдів крон. Для порівняння вона наела цифру експорту за весь минулий рік - 14 мільярдів чеських крон. ■ Пороги

УКРАЇНСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО БІЛЬМОМ В ОЦІ

Уніч з 4 на 5 жовтня невідомий облив червоною фарбою фасад посольства України в Празі. Фарба, зокрема, потрапила на паркан, інформаційні таблички та сходи. Поліція негайно почала розслідування, запевняють чеські ЗМІ.

«Невідомий злочинець облив червоною фарбою будинок на вулиці Шарля де Голля в Празі 6. Поліцейські все задокументували на місці і шукатимуть злочинця, який пошкодив чуже майно», - наголосив представник поліції Ян Рибанський.

І хоча в поліції прямо не підтвердили, що йдеться власне про резиденцію українського посольства, але адреса і світлини в ЗМІ збігаються. ■

Пороги

ЧЕСЬКІ УКРАЇНЦІ ВИСЛОВИЛИ ПІДТРИМКУ УКРАЇНІ

Кілька сотень людей з прапорами України, Євросоюзу і НАТО прийшли 15 жовтня на Вацлавську площу в Празі, щоб висловити підтримку Україні, яка зазнала військового нападу з боку Росії. Двогодинний захід був присвячений Дню захисників України, пишуть [novinky.cz](#).

«Ми хочемо вшанувати пам'ять полеглих захисників України, подякувати та підтримати тих, хто зараз захищає не лише свій дім, а й наш демократичний світ», — заявили організатори ініціативи Občanský rozcestník та Hlas Ukrajiny. На демонстрації пролунала низка

виступів. Одні подякували Чехії за підтримку, інші висловили підтримку українським захисникам. Вони також закликали Чеську Республіку до продовження постачання зброї в Україну.

Учасники тримали в руках плакати з гаслами «Об'єднуємося з ЄС, захищаємося від Кремля» чи «Росія – терористична держава». Насамкінець учасники вишикувалися навколо статуї Святого Вацлава і почали скандувати гасла: «Слава Україні», «Дякуємо, Чехіє», «Росія – терорист» тощо.

Подія завершилась спільним виконанням гімнів України та Чехії. ■

Пороги

ПОЛІЦІЄ ЧЕХІЇ ДОПОЖЕ РОЗСЛІДУВАТИ ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ

Чи стали Ви свідками скоювання військових кримінальних злочинів в Україні?

Зробіть свій внесок у справу викриття винуватців вчинення кримінальних злочинів, детальніша інформація на веб-сайті oznameni.policie.cz

Якщо у вас є інформація про військові злочини, пов'язані з війною в Україні, ваша інформація та знання можуть стати ключовими для їх роз'яснення та переслідування.

Поліція Чехії бере участь у розслідуванні військових злочинів в Україні та збирає свідчення осіб, які проживають у Чехії. Тому вона підготувала анкету для потенційних свідків військових злочинів в Україні, після заповнення якої зі свідками може зв'язатися поліція для подальшого розслідування. Анкета та інформація про весь проект розміщені на сайті: oznameni.policie.cz ■

Пороги

ПСИХОЛОГІЧНА ЛІНІЯ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ В ЧЕХІЇ ВІД МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ З МІГРАЦІЇ (МОМ)

На лінії психологічної підтримки Міжнародної організації з міграції надають кваліфіковану допомогу постраждалим від війни.

Зателефонуйте на гарячу лінію психологічної підтримки Міжнародної організації з міграції 0-800-211-444 та отримайте одну або серію консультацій від професійних психологів вже зараз.

Гаряча лінія працює безкоштовно та анонімно з 10:00 до 20:00 щодня (за київським часом).

☎ Україна 0800 211 444

☎ Чехія +420 800 050 770

☎ Польща +48 22 104 32 38

Для консультацій англійською та араб-

ською телефонуйте за цими ж номерами з 9:00 до 18:00 в робочі дні та з 10:00 до 17:00 у вихідні (за київським часом).

Піклуватися про себе зараз – важливо. Тільки так ви зможете приймати кращі рішення, діяти обдуманно, а також допомогти не лише собі, але й рідним у ситуаціях невизначеності та криз. Психологи можуть допомогти вам навчитися приймати нову реальність та почати відновлювати своє життя.

Не ігноруйте свої емоції: страх, сум, ненависть або розпач. Вони нікуди не зникнуть, а будуть щодня впливати на ваш психологічний стан та фізичне самопочуття. ■

Пороги

ІНОДІ З ВІДЧУТТЯМИ ВАЖКО ВПОРАТИСЬ САМОСТІЙНО

Зателефонуйте на Гарячу лінію психологічної підтримки Міжнародної організації з міграції

☎ 0-800-211-444 >>>

ВИСТАВКА ФОТОРОБІТ ІЗ МАРІУПОЛЯ У ПРАЗІ – ЗА УЧАСТІ АВТОРІВ МАЛОЛЕТКИ ТА ЧЕРНОВА

Виставка робіт українських фотографів відкривається у Празі 12 жовтня. Водночас вони засідають у журі конкурсу Czech Press Photo 2022.

Чернов і Малолетка фотографували облогу Маріуполя з першого дня. Їхні потужні візуальні свідчення, які з'явилися в ЗМІ по всьому світу, показали повну протилежність російській пропаганді. Через це вони опинилися в списку небажаних осіб російської армії. У критичні моменти вони під виглядом лікарів переходили в лікарні Маріуполя, звідки їх потім евакуювали українські військові. Вони були останніми журналістами в оточеному місті. Виставка їхніх робіт відкриється 12 жовтня о 18 годині в галереї Чеського фотоцентру за адресою: Seydlerova 2835/4, Praha 5 (100 м від станції метро «Nové Butovice»).

Пороги

УКРАЇНСЬКА ХУДОЖНИЦЯ СТВОРИЛА «БЕРЕГІНЮ» В ПРАЗІ

Скульптура «Берегиня» роботи української художниці Ганни Надуди почала прикрашати Празький ринок. Про це у Фейсбучі повідомило Посольство України в Чеській Республіці.

«У скульптурі втілено багатівковий символ української культури – матір-берегиню. Мати та дружина, яка міцно вкорінилася у рідні традиції, проростає з землі могутнім деревом, оберігаючи й захищаючи густою кроною своїх дітей. Ракети, які потрапляють в її могутні гілки, спричиняють їй біль, але не можуть вбити – вона

достатньо міцна і сильна, щоб встояти перед ними», – йдеться в дописі. Зауважується, що Ганна Надуда, яка має творчий псевдонім Анна Свамі, виїхала зі своїм сином з Києва до Чехії наприкінці лютого, коли на її рідне місто полетіли перші російські ракети.

«У чужій країні вона зустріла приятелів і добрих людей, які допомогли їй реалізувати творчий задум, що зародився в дорозі в безпечне для її дитини місце. Втілити в проєкт у життя вдалося насамперед творчій тримісячній резиденції від Чеських центрів. Ганна Надуда працювала над проєктом

скульптури, яка має оберігати всіх українських жінок і дітей, повних шість місяців», – йдеться в повідомленні. ■

Пороги

КІНОСТРІЧКА З УКРАЇНИ У ЧЕСЬКОМУ ПРОКАТІ: «Я ПРАЦЮЮ НА ЦВИНТАРІ»

Укrajнський фільм «Я працюю на цвинтарі» (чеською: «Já, hrobař») 27 жовтня вийде в широкий прокат у Чехії. Про це повідомив один із продюсерів фільму Артем Колубаєв. Втім, чеські глядачі переглядатимуть стрічку під новою назвою - «Já, Hrobař» («Я, гробокопач»).

Фільм з України можуть переглянути також і українці, які ще не розуміють чеську, позаяк він демонструватиметься українською мовою з чеськими субтитрами. «Назву для фільму

- «Já, Hrobař» - обрали не випадково. В 90-ті роки минулого століття дитяча пісенька «Hrobař» була дуже популярною в Чехії. Тож маємо надію, що і фільм знайде свого глядача й також стане популярним не лише серед українців, а й серед місцевого населення», - розповіли автори фільму.

Як відомо, в українському широкому прокаті дебютна кінробота режисера Олексія Тараненка, знята в копродукції України та Польщі, стартувала 15 вересня. ■

Пороги

ТИЖДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО КІНО

Ігрові та документальні фільми українського кінематографа будуть представлені з 18 по 22 листопада в празькому кінотеатрі «Atlas» у рамках фестивалю «Тиждень українського кіно». Попередній продаж квитків уже стартував, програму ви знайдете на сайті кінотеатру «Atlas». Фільми будуть показані в оригінальній версії з чеськими субтитрами.

Фестиваль проводиться за підтримки Міністерства закордонних справ України та Посольства України в Чеській Республіці. Більше інформації ви можете знайти на Facebook: facebook.com/ukrajinafilmfest ■

Пороги

ВЕРКА СЕРДЮЧКА ПІДТРИМАЄ УКРАЇНУ КОНЦЕРТОМ У ПРАЗІ

Незабаром жителі Праги зможуть насолодитися живим виконанням улюблених композицій від харизматичної, веселої і дотепної Верки Сердючки.

23 листопада виконавиця виступить із благодійним концертом у Празі. Частина коштів, виручених від продажу квитків, піде на потреби постраждалих від російського вторгнення в Україну.

За словами організаторів концерту, гурт «Verka Serduchka & band» приїде у повному складі. «Ми абсолютно

впевнені, що жодна людина не всидить на місці. Це вибухова суміш улюблених хітів, гумору та приголомшливого живого виконання. Саме тому ось уже 30 років цей артист збирає аншлаги у найпрестижніших залах та аренах по всьому світу», - зазначили вони.

Концерт відбудеться 23 листопада о 20 годині на концертному майданчику «Lucerna» за адресою Štěpánská 61, Praha 1.

Квиток на концерт можна придбати ТУТ: shorturl.at/bnoxW
Для дітей до 5 років вхід безкоштовний. ■

Пороги

«ДОБРОГО ВЕЧОРА, МИ З УКРАЇНИ». «ДАХАБРАХА» ЗАВІТАЄ З КОНЦЕРТАМИ ДО ЧЕХІЇ

У листопаді та грудні у рамках європейського туру всесвітньо відомий український етногурт «ДахаБраха» завітає до чеських міст.

Їх знають не лише в Україні, а й далеко за її межами. Вони – одні з небагатьох, хто експортує українську етніку за кордон. Їхні пісні – новий виток вітчизняної музики, що нагадує про красу української культури та самобутність традицій, які вони поєднують із сучасними ритмами і мотивами.

«ДахаБраха» не вперше виступає у Чехії, останні концерти музикантів

у чеських містах відбулися у лютому, напередодні російського вторгнення. Проте вже зовсім скоро жителі країни знову зможуть почути пісні гурту. У рамках європейського туру 30 листопада гурт завітає до Праги, де виступить у театрі «Archa». Першого грудня колектив виступить у брненському клубі «Fléda».

«Наші концерти – це музика для вас, а також збір коштів задля України та заклик до підтримки світом нашого народу», – зазначили музиканти.

Квитки у Празі можна придбати ТУТ: gout.net/cs/listky/dakhabrakha/vfpo/. ■

Пороги

МІЖНАРОДНА КРИМСЬКА ПЛАТФОРМА

В Загребі провели парламентські засідання Міжнародної Кримської платформи. Участь у нарадах взяли делегації палат чеського Парламенту.

Очільник чеської делегації Маркета Пекарова-Адамова виразила підтримку скликання Міжнародного трибуналу для розгляду злочину

агресії в Україні. Українську діаспору на зустрічі репрезентував президент Світового Конгресу Українців Павло Грод, який зосередився на питанні протидії російській дезінформації у світі. Правда на нашому боці — ми просто повинні переконатися, що світ про неї говорить. ■

Пороги

ЗБІР ПІДПИСІВ ГОЛОСУ УКРАЇНИ

Громадська ініціатива «Голос України» збрала понад 6 000 підписів під відкритим зверненням до Парламенту Чеської Республіки із закликом визнати росію державою-терористом.

Текст листа було від імені ініціаторів збору підписів та від українських ор-

ганізацій 20 жовтня передано Голові Палати депутатів Парламенту Чехії Маркеті Пекаровій-Адамовій. Парламент Чехії має відкрити питання визнання росії державою-терористом в найближчому часі.

Текст листа: <https://bit.ly/3TjE0ja> ■

Пороги

ВАЦЛАВСЬКИЙ ТА ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ МІТИНГИ

Кілька сотень українців та чеських друзів України зібралися 15 жовтня на Вацлавській площі в Празі віддати шану українським військовим та всім небайдужим волонтерам, активістам і добровольцям, які допомагають Україні чинити опір російському агресору.

Про свою діяльність розповіло кілька-надцять з них. Лише у Чехії на зброю для українських захисників чеські громадяни пожертвували 1,3 мільярдів чеських крон. А 20 жовтня під патронатом голови Палати депутатів Чехії у співпраці

з чеською неприбутковою організацією NESEHNUTÍ та з ініціативи Посольства України відбулися публічні слухання в чеському парламенті на тему «Свідчення з місця: воєнні злочини й порушення прав людини на окупованих територіях України». На публічних слуханнях виступили три українські експерти, що займаються документуванням російських воєнних злочинів в Україні. Вони докладно і професійно описали актуальну ситуацію, продовжуючи свою місію Європою. ■

Пороги

КОНЦЕРТ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА БАТЬКІВ

В культурному центрі Новодворська, Прага 4, 16 жовтня відбувся святковий концерт присвячений дітям і батькам. Малі українці представили дорослим танці, спів і вірші. Дякуючи ведучим гуртів Нова Україна, УАКідскул та Джерело глядачі побачили програму, яку діти сумлінно готували впродовж кількох місяців.

Відкрила вечір старостка Праги 4 Ірена Міхалцова, яка особисто доклала зусиль до підтримки акції. Присутніми були також представники Дому нацменшин в Празі та українських організацій. Підтримали вечір концертом також гурти Вулик та ОЕЛЬ. Кілька сотень гостей аплодували дітям та подякували організаторам за підтримку молоді. ■

Пороги

КОНТАКТ-ЦЕНТР ДЛЯ ПІДТРИМКИ ОБІЗНАНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ

Інфопойнт є дороговказом для всіх новоприбулих з України, які опинилися в Празі через війну. Ви знайдете його у центрі Праги, в приміщенні громадського центру «Світло». **Проект є провідником в основних питаннях системи охорони здоров'я, проживання, освіти та транспорту.** Він допоможе вам зорієнтуватися на ринку праці, особливо в сфері податків, кар'єрного росту та інших життєвих питань. Також організовує спеціалізовані уроки та майстер-класи. Там є мережа перевірених контактів, завдяки чому вони виступають універсальним міст-

ком між ними. Допоможе з пошуком професійної юридичної та психологічної консультації та організації дозвілля дітей та дорослих. У громадському центрі «Світло» ви також знайдете мовні курси, дитячий куточок під наглядом та широкий спектр культурно-освітніх програм українською мовою.

АДРЕСА

Malé náměstí 9/5, Praha 1
2 поверх, Громадський центр «Світло»
(Скаутський інститут, задній вхід)
З понеділка до п'ятниці 10:00–16:00 ■
Пороги

ДОПОМОЖЕМО ВАМ
ЗОРІЄНТУВАТИСЯ У
НАЙВАЖЛИВІШОМУ.

ДОПОМОЖЕМО ВАМ З ПОШУКОМ

- Соціальної та професійної психологічної допомоги
- Юридичних консультацій
- Пропозицій роботи
- Позашкільних гуртків для дітей та дорослих

НАДАМО ВАМ ІНФОРМАЦІЮ ПРО

- Консультації з приводу кар'єри
- Систему охорони здоров'я
- Проживання
- Освіти
- Міського транспорту в Празі

АДРЕСА

Malé náměstí 9/5, Praha 1
2 поверх, Громадський центр
«Світло»
(Скаутський інститут, задній вхід)
З понеділка до п'ятниці 10:00–16:00

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu Hl. m. Prahy, Kontaktní centrum na podporu informovanosti ukrajinských uprchlíků na integraci a řešení občanské ochrany společností občanského sdružení v Praze.

ЗАПЛАНОВАНІ ЗМІНИ «ЛЕКС УКРАЇНА»

Текст: ПЕТР ШВИГЕЛ, ДАРИНА ДЗЮБА, SZ

Тимчасовий захист для переселенців з України планують продовжити до 2024 року. Проте водночас посилять і умови щодо безкоштовного розміщення та виплати гуманітарних пільг біженцям.

Міністерство внутрішніх справ готує чергові зміни до закону, відомого як «Лекс Україна», який стосується прав та обов'язків українських біженців у Чехії. Поточна версія передбачає, що термін дії тимчасового захисту закінчиться 31 березня 2023 року. Тому закон необхідно продовжити.

Водночас поправка до закону вводить ряд нових змін.

Наприклад, закон обмежує максимальну тривалість безкоштовного проживання, яке компенсує держава. Наразі він не обмежений у часі – закон говорить про те, що житло «як правило» надається на певний термін. Проте поправка у законі передбачає замінити слово на «максимальний» і вказує конкретну кількість днів.

Зокрема, замість одного місяця біженці можуть перебувати в тимчасовому приміщенні, наприклад у спортзалі, максимум 30 днів. Розміщення у готельних номерах можливе максимум на 150 днів.

Після цього постачальники житла можуть укласти з біженцями письмові угоди та продовжувати надавати їм житло за гроші. Про це вони зобов'язані повідомити регіональне управління.

У документі, що пояснює зміни до закону, зазначається, що діятиме і правило про сумування періодів – тобто не

можна буде перші 30 днів перебувати у так званому аварійному притулку, а потім 150 днів – у тимчасовому житлі.

Більше грошей для орендарів

Однак поправка до закону приносить хороші новини для постачальників житла. Законопроект передбачає збільшення ставки, яку держава має виплачувати їм як компенсацію. Замість нинішніх 200–350 крон вони отримуватимуть від 300 до 450 крон.

Поза пільговою системою

Поправка до закону «Лекс Україна» також передбачає, що сотні тисяч людей з тимчасовим захистом не зможуть користуватися всіма послугами чеської соціальної системи.

Закон про державну соціальну підтримку передбачає, що допомогу можуть отримати й іноземці, які мають зареєстроване перебування в Чехії більше 365 днів. Однак поправка додає пункт, який говорить про те, що особи з тимчасовим захистом не вважаються особами, які мають прописку у Чехії

Вказуйте правильну адресу

У поправці до закону йдеться і про нові умови для затвердження виплат пільг для біженців. Місце проживання в заяві на отримання допомоги має збігатися з адресою місця проживання, зазначеною в основному реєстрі населення. Тобто, якщо при переїзді біженці не повідомлять установам про зміну адреси, вони не матимуть права на підтримку від держави.

Ще одна зміна полягає в тому, що у тих випадках, коли у заявників на допомогу виникають труднощі з документуванням певних фактів, вони можуть написати письмову заяву (čestné prohlášení). Закон вимагає документувати передусім доходи, соціальні умови та умови проживання.

Як продовжити тимчасовий захист

Поправка до закону також передбачає два варіанти того, як на початку наступного року сотні тисяч біженців можуть продовжити тимчасовий захист до березня 2024 року.

Перший варіант передбачає онлайн-реєстрацію не пізніше березня на сайті Міністерства внутрішніх справ і подальший особистий візит до відділення, де біженці отримають нову візову наклейку.

Закон визначає, що іноземець буде зобов'язаний вказати місце проживання, назву та адресу школи, а у разі потреби і місце, де дитина зареєстрована для обов'язкового відвідування школи.

Якщо до кінця вересня 2023 року біженці особисто не продовжать тимчасовий захист, вони втрачають цей статус.

Другий варіант розглядає лише онлайн-перереєстрацією без необхідності особисто йти до відділення МВС і фізично клеювати нову візову наклейку.

Внесення коментарів до закону триває до початку листопада. Приймати його будуть у пришвидшеному порядку, тобто так, щоб він набув чинності з січня 2023 року. ■

УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ ПРАЦЕВЛАШТОВУЮТЬСЯ В ЧЕХІЇ

За період після 24 лютого з 437 тисяч біженців, які прибули до Чехії з України, 129 тисяч знайшли собі роботу. Однак частина з них вже повернулася додому, і на даний час на підприємствах і фірмах республіки зайнято 87,7 тисяч українських біженців. Про це повідомила журналістам представник Міністерства праці Чехої Республіки Катержина Беранкова.

За її словами, вони переважно працюють у сферах будівництва, виробництва, транспорту та обслуговування. Близько 70% біженців, що працюють, становлять жінки. Найбільша кількість з них налічується в Центрально-Чеському краї – 14,5 тисячі, за ним йдуть Пльзеньський край – 12,3 тисячі та Прага – 9,6 тисячі осіб, додала представник Мінпраці. ■ **Пороги**

РОБОТА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ: ЧЕСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОПОМОЖЕ МОЛОДІ З ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯМ

З січня 2023 року у проєктах неприбуткової організації «Nadáni a dovednosti» (укр. «Талант і уміння»), що спрямовані на допомогу молоді на ринку праці, зможуть брати участь студенти з України.

Раніше програми неприбуткової організації «Nadáni a dovednosti» були спрямовані переважно на дітей та молодь з дитячих будинків та прийомних сімей. Згідно з даними організації, за десять років роботи компанії програмами скористалися 1164 учасники. Крім того, організація співпрацює з 139 дитячими будинками в Чехії.

Однак тепер перед командою стоїть ще одна задача – допомогти переселенцям з України у Чехії. Про це журналістам повідомила засновниця і директорка компанії Лінда Гурдова.

За словами директорки, молодь з України зможе взяти участь у новому дворічному проєкті «Career Boost Academy», створенню якого сприяв грант від датського фонду «Danish Velux Foundations». На учасників програми чекають індивідуальні кар'єрні консультації, менторство, екскурсії компаніями, семінари та майстер-класи, орієнтовані на особистий та кар'єрний розвиток. Разом із HR-спеціалістами учасники проєкту навчаться складати резюме та мотиваційний лист для працевлаштування, пройдуть пробну співбесіду та навчаться працювати з графікою та інструментами від «Google».

Схожу програму має і проєкт з назвою «Rozhled» (українською «Розгляд»). Його організують уже протягом десяти років, і, за словами Лінди Гурдової, участь у ньому взяли понад 900 осіб з дитячих будинків і прийомних сімей віком від 17 до 26 років. Для людей з соціально незахищених верств населення програма є безкоштовною і спрямована на те, аби молодь з дитячих будинків та прийомних сімей змогла обрати професію, яка буде їй до вподоби. Водночас це має допомогти їм знайти роботу на ринку праці.

На початку нового навчального року 1 вересня міністр освіти Володимир Балаш заявив, що до чеських шкіл пішли від 57 до 60 тисяч українців. Точну кількість Міністерство освіти досі не оприлюднило.

Організація «Nadáni a dovednosti» була створена у 2012 році з метою допомоги вихованцям дитячих будинків почати самостійне життя. Нині ж організація пропонує свої проєкти для молоді з широких верств населення. ■

Сайт організації:
www.nadaniadovednosti.cz

СТК, Дарина Дзюба

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ ПРОЄКТ У ЧЕХІЇ, ЯКИЙ ОПЛАЧУЄ ЖИТЛО Й ІНШІ ВИТРАТИ: РОБОТА З ДІТЬМИ

Триває набір учасників на волонтерський проєкт у Чехії від неурядової організації NGO Unit (сайт: facebook.com/ngo.unit). Зокрема, шукають людей для роботи з дітьми. Волонтери оплачують проживання та надають гроші на їжу й кишенькові витрати.

Волонтерський проєкт стартує у жовтні у місті Пршибор у Чехії та триватиме 10 місяців. Учасники працюватимуть з понеділка до п'ятниці. Проєкт покриває витрати на проживання у квартирі з усіма зручностями. Дорогу оплачує організація у рамках ліміту. Також щомісяця волонтер буде отримувати гроші на їжу та кишенькові гроші. Також організатори всім оформляють медичне страхування.

Що буде робити волонтер?

Волонтери будуть працювати у початковій школі в північно-східній частині Чехії з вихованцями закладу.

Серед основних завдань: спілкування англійською мовою з учнями, долучення до проведення заходів в самій школі та поза її межами, організація поїздок, участь у роботі гуртків. Волонтерський проєкт також прагне ознайомити учасників із принципами ненасильницького спілкування, посередництва та інших методів вирішення конфліктів.

PROJECT

Volunteer Gaudi

VOLUNTEERING

- 📍 Pribor, Czech Republic
- 🕒 10 month
- 📅 October 2022 (ASAP)

Вимоги

- ✓ вік від 18 до 30 років;
- ✓ знання англійської мови;
- ✓ активна життєва позиція та бажання працювати з дітьми.

Як зареєструватися?

Надсилайте своє резюме та мотиваційний лист англійською мовою на адресу info@ngo-unit.org якнайшвидше. У темі

листа потрібні зазначити ESC_Gaudi. Чехія йде шляхом інтеграції школярів з України та практично не створює окремих українських класів, щоб сприяти кращій інтеграції. Тому працевлаштовує українських асистентів педагога. На їхню роботу додатково виділено 110 мільйонів крон чеських для освіти 18 тисяч учнів. ■

Олександра Сімочко

УКРАЇНСЬКИХ АСИСТЕНТІВ ВЧИТЕЛІВ ПІДТРИМАЮТЬ ДО КІНЦЯ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

До 30 листопада школи отримають від держави понад 110 мільйонів крон на зарплати та інші витрати, пов'язані з роботою українських асистентів вчителів. Гроші вони мають отримати через регіональні органи влади та мерію Праги. Про це йдеться у матеріалах Міністерства освіти, молоді та спорту Чехії, а також у статистиці директора департаменту початкової освіти Міхала Чернего.

Фінансово роботу українських асистентів Чехія забезпечить до кінця грудня. Проте підтримка має тривати мінімум до кінця навчального року. Це підтвердила речниця Міністерства освіти Чехії Анета Леднова.

Метою роботи українського асистента вчителя є підтримка інтеграції

біженців з України до шкіл Чехії. Відповідно до законодавства, асистенти не повинні вільно володіти чеською мовою, але мають знати її на достатньому рівні, щоб спілкуватися в школі. Крім того, спеціальний закон, відомий як «Лекс Україна», дозволяє школам укладати з ними трудові угоди на термін менше 12 місяців.

По фінансову допомогу цього року найчастіше зверталися початкові школи. Підтримку, за словами Чернего, отримали 566 шкіл, в яких навчається 17 386 українських школярів. Гроші також отримали 178 дитсадків і вісім загальноосвітніх шкіл.

На початку нового навчального року міністр освіти Владімір Балаш заявив, що до чеських шкіл прийшли від

57 тисяч до 60 тисяч українців. Точну кількість Міністерство освіти поки не оприлюднило. У червні, за даними міністерства, у Чехії викладали близько 550 українців та майже 880 працювали на непедагогічних посадах. ■

ЄТК, Наталія Драган

ДОСЛІДЖЕННЯ: ЧОМУ ЧЕСЬКІ КОМПАНІЇ ПРОПОНУЮТЬ БІЖЕНЦЯМ НЕКВАЛІФІКОВАНУ РОБОТУ?

*Чому чеські компанії пропонують біженцям переважно некваліфіковану роботу?
Відповідь у матеріалі нижче.*

ЄТК, Наталія Драган

Причиною того, що чеські компанії наймають біженців з України переважно на низькокваліфіковані посади, є страх їхнього повернення на Батьківщину. Це з'ясували вчені з Національного інституту дослідження соціально-економічних наслідків заворувань і системних ризиків (SYRI), які провели опитування серед понад шестисот компаній. Результати вони оприлюднили на сайті інституту.

З березня цього року працевлаштування іноземців, які втекли від війни в Україні, спростив закон під назвою «Лекс Україна». Але зазвичай компанії пропонують їм менш кваліфіковані посади. Це, наприклад, робітники на складі, механізатори або підсобні робітники. Основною перешкодою для працевлаштування біженців на більш кваліфіковані посади є недостатнє знання чеської мови.

Ще одним фактором є побоювання, що вони працюватимуть у компанії лише тимчасово, а час та інвестиції на їхнє навчання для більш кваліфікованих посад будуть витрачені даремно. «Компанії стурбовані можливим поверненням українців на Батьківщину. Більш кваліфіковані посади вимагають більших інвестицій у навчання,

які можуть бути даремними через їхній від'їзд. Можливе повернення до України є фактором ризику, на який, на відміну від мовних навичок, роботодавець не може вплинути або якимось чином перевірити під час прийому біженців на роботу», – сказав Штепан Мікула з наукової групи SYRI, яка займається питаннями, пов'язаними з ринком праці.

Водночас іноземцям, включно з тими, на яких поширюється дія закону «Лекс Україна», важче підтвердити свою кваліфікацію, ніж чеським претендентам на роботу. Процес є адміністративно складним і, на думку дослідників, заплутаний. Водночас на ринку праці досі існує попит на кваліфікованих працівників різних професій.

Дослідження проводилося з жовтня по вересень серед 621 компанії, які є потенційними роботодавцями для українців. Опитування також показало, що компанії знають відмінності працевлаштування біженців, що обумовлює закон «Лекс Україна», і вважають цю правову норму простішою, якщо порівнювати її зі стандартною процедурою працевлаштування іноземців.

Згідно з останніми даними Бюро зайнятості, з початку російського вторгнення роботу в Чехії знайшли 131 704 біженці з України. Проте деякі з них вже повернулися додому або залишили роботу. Станом на кінець вересня в Чехії працювали 88 909 українців з тимчасовим захистом. ■

ЯК ШУКАТИ РОБОТУ - ІСТОРІЯ ІРИНИ / JAK HLEDAT ZAMĚSTNÁNÍ - PŘÍBĚH IRINY

Міністерство праці і соціальної допомоги невпинно задіяне в адаптації вимушених переселенців з України. В цьому контексті було створено безліч різноманітних проектів. Зокрема як легально працевлаштуватись та знайти самостійно роботу жінкам з дітьми.

Перегляньте в Youtube коротку історію біженки з України Ірини. Вона містить корисну інформацію, яка допоможе і Вам легально працевлаштуватись в Чехії на досвіді реальних людей та життєвих ситуацій. ■
Більше за QR посиланням →

Пороги

ЯК НОСТРИФІКУВАТИ УКРАЇНСЬКИЙ ДИПЛОМ У ЧЕХІЇ?

Плануєте продовжити навчання в Чехії чи працювати за спеціальністю? Тоді вам потрібно нострифікувати диплом чи атестат, отриманий в українському навчальному закладі, на території Чеської Республіки.

Підготувала: **ТЕТЯНА ПИЛИПЧУК**

Нострифікація – це офіційна процедура, яка надає документам, виданим на території однієї країни, законної сили на території іншої.

Відповідальні установи, як і вся процедура нострифікації, відрізняються залежно від рівня отриманої освіти. Визнання еквівалентності документів про освіту, виданих іноземними початковими та середніми школами, коледжами, училищами, в Чехії здійснюється регіональними органами влади.

Визнання початкової, середньої та вищої професійної освіти

Якщо ваші діти або ви хочете вступити в середній або вищий навчальний заклад, цей навчальний заклад вимагатиме від вас документ про визнання початкової чи середньої освіти. Для визнання документів про здобуту освіту вам необхідно подати заяву до Департаменту освіти та молоді Магістрату столичного міста Прага (вул. Юнгманнова, 35/29, м. Прага 1, індекс 111 21 – Jungmannova 35/29, 111 21 Praha 1).

За процедуру стягується **адміністративний збір у розмірі 1 000 крон**.

У разі нострифікації однією з умов може бути теж нострифікаційний іспит, тобто, перевірка знань окремих предметів.

Детальну інформацію про визнання документів про іноземну освіту і контакти відповідних посадових осіб можна знайти **на сайті Департаменту освіти та молоді Магістрату міста Праги**.

(QR посилання на сайт нижче)

Визнання вищої освіти

Ви закінчили університет за кордоном? Як і в попередньому випадку, ви можете подати заявку про визнання рівноцінності або дійсності вашого диплома. Таке підтвердження може вимагати ваш майбутній роботодавець.

На відміну від документів про початкову та середню освіту, дипломи не засвідчуються крайовими управліннями, а університетом чи іншим вищим навчальним закладом, який пропонує таку ж або подібну навчальну програму. Наприклад, якщо ви вивчали економіку, ви можете звернутися із заявкою про визнання документів здобутої вищої освіти до Вищого навчального закладу економіки в Празі (Vysoká škola ekonomická v Praze).

Інформацію про порядок і бланки заявок, як правило, можна знайти на сайтах окремих ВНЗ. З переліком напрямків навчання можна ознайомитися на сайті Міністерства освіти, молоді та спорту Чеської Республіки.

(QR посилання на сайт)

Визнання вищої освіти є платним – розмір збору становить **3000 крон**. **Українці, які втекли від російської агресії, звільняються від плати за визнання документів про освіту.**

Але для цього їм необхідно додати копію візи тимчасового захисту або візи толерантності.

У випадку, якщо в пропозиції чеських університетів ви не знайдете навчальної програми, яка відповідає вашій, ви можете звернутися із заявкою про визнання освіти безпосередньо до Міністерства освіти, молоді та спорту. Для отримання більш докладної ін-

формації відвідайте сайт Міністерства освіти, молоді та фізичної культури.

У разі, якщо вам потрібна порада щодо процедури визнання університетського диплому, зверніться до співпрацівників товариства суспільно корисної дії **“МЕТА, о. р. с.”**.

Чи потрібно робити апостиль та легалізацію диплома про вищу освіту, виданого в Україні?

Згідно з міжнародними угодами, громадянам України не потрібно апостилювати документи. Тому визнати українські дипломи про освіту у Чехії набагато легше, ніж в інших країнах.

На території Праги працюють посередники, які пропонують забезпечення нострифікації за велику суму грошей. Будьте обережні, тому що в деяких випадках це шахрайство (видання фальшивих документів про визнання освіти і зайві витрати).

Як самостійно нострифікувати диплом

Нострифікація – відповідальний процес, тому готувати документи потрібно ретельно. Діяти необхідно в такій послідовності:

1. Вибрати чеський виш. Це має бути навчальний заклад, в якому є факультет зі спеціальностями, найбільш близькими зазначеної у вашому дипломі. Якщо ви хочете провести нострифікацію в комерційному виші, переконайтеся в тому, що його навчальна програма має акредитацію в Чеській Республіці.

2. Зробити копію свого диплому та додатків, і заповнити їх у нотаріуса. Рекомендується зробити декілька завірених копій на випадок, якщо в першому виші вам відмовлять.

3. Зробити судовий переклад усіх документів на чеську мову. Для цього

потрібно звернутися до сертифікованого судового перекладачеві у вашій країні або в Чехії. Простежте за тим, щоб при перекладі були розшифровані всі аббревіатури, які зустрічаються в дипломі та додатку.

4. Заповнити заяву на нострифікацію. Кожен виш має власний зразок заяви, який можна знайти та завантажити на офіційному сайті в розділі «Uznání» («Визнання диплома»). Наприклад, на сайті Карлового університету така форма доступна чеською та українською мовами, що значно полегшить заповнення тим, хто погано володіє чеською.

5. Відправити документи у вибраний виш поштовим переказом (рекомендованим листом з повідомленням про отримання).

6. Чекати результату. Відповідь має прийти протягом 30-60 днів.

Якщо визнання диплома пройшло успішно, ви отримуєте поштою офіційну відповідь про позитивному вирішенні питання і сертифікат про нострифікацію. Сертифікат разом з оригіналом диплома має в Чехії таку ж юридичну силу, як і диплом, виданий в Чехії.

Якщо в нострифікації відмовлено, поштою прийде офіційний лист, в якому вас про це повідомлять. В цьому випадку можна подати апеляцію або відправити документи на нострифікацію в інший навчальний заклад Чехії.

Документи, які подаються для нострифікації

У пакет документів для нострифікації входять:

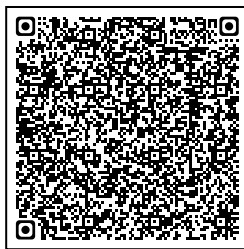
- ✓ Нотаріально завірена копія диплому.
- ✓ Нотаріально завірена копія додатку до диплому.
- ✓ Нотаріально завірена довідка з навчального закладу, в якому вказані предмети, які ви вивчали у виші, з кількістю годин викладання і списком державних іспитів.
- ✓ Заява на нострифікацію.
- ✓ Для жінок в тому випадку, якщо після отримання диплома вони вступили в шлюб і змінили прізвище – копія свідоцтва про шлюб.
- ✓ Якщо диплом виданий недержавним навчальним закладом – копія ліцензії приватного навчального закладу на надання освітніх послуг.
- ✓ Переклади всіх вищеперелічених

документів на чеську мову, завірені чеським судовим перекладачем.

- ✓ Квитанція про оплату держмита в розмірі 3000 крон (у випадку класичного подання)

Бланк заяви про нострифікацію може виглядати наступним чином (приклад – Масарика університет).

Якщо ви не знайшли бланк на сайті вишу, універсальну форму заяви можна скачати за QR посиланням нижче. ↓

Можна також подати заяву в довільній формі. Але незалежно від форми, у всі види заяв на нострифікацію диплома вносяться однакові дані. Заява повинна бути заповнена латинськими літерами.

Скільки коштує нострифікація

На підготовку документів для нострифікації може піти чимало часу. Тому якщо ви плануєте поступати вчитися або влаштуватися на роботу в Чехії у визначені терміни, то починати нострифікацію диплома бажано завчасно – не менш ніж за 6 місяців до того, як він вам знадобиться. Крім того, при наявності нострифікованого диплома простіше отримати навчальну або робочу візу.

Вартість нострифікації складається з таких складових:

- ✓ Держмито 3000 крон (115€). Держмито не оплачується у випадку володіння візи Толерантності.
- ✓ Нотаріальне засвідчення копій документів – 1,04-1,30€ за 1 сторінку.
- ✓ Засвідчення перекладу з української мови на чеську в Україні – 250-300 чеських крон за кожен сторінку.
- ✓ Нотаріальний переклад на чеську мову – 9-16€ за кожен документ.
- ✓ Відправлення документів рекомендованим листом – 1,7€.

Якщо ви займаєтеся нострифікацією диплома самостійно, грошові витрати з урахуванням всіх витрат складають близько 200€. Послуги компанії-посередника обійдуться до 500€.

З якими дипломами виникають труднощі

У Чехії найлегше підтвердити дипломи технічних вишів, тому що їх програми в Чехії та пострадянських країнах дуже схожі. Нострифікація економічного диплома також зазвичай не викликає труднощів. З гуманітарними спеціальностями трохи важче, але якщо ви правильно підберете навчальний заклад для нострифікації, то цей процес звичайно проходить успішно.

Для підтвердження дипломів медичних спеціальностей (лікарів, стоматологів, медсестер) необхідно здавати **апробаційні іспити**.

При цьому можуть виникнути проблеми з нострифікацією диплома лікаря-педіатра, тому що окремою спеціальністю «педіатрія» в чеських медичних ВНЗ немає, вона вивчається в рамках спеціальності лікаря загального профілю. Найважче нострифікувати дипломи юридичних вишів через відмінності у законодавствах Чехії та пострадянських країн. В Чешкою Республіці такі документи часто кваліфікуються як дипломи у сфері державного управління, а не юриспруденції.

Як проходять нострифікацію медичні дипломи

Нострифікація диплому лікаря в Чехії – складна багатоступінчаста процедура. Лікаря або медсестру в цій країні не допустять до роботи за спеціальністю, якщо вони не підтвердять не тільки рівень професійної кваліфікації, але і здатність до спілкування з пацієнтами чеською мовою.

Визнання іноземних медичних дипломів в Чехії включає наступні етапи:

- ✓ Підтвердження диплома в університеті.
- ✓ Вивчення чеської мови, чеської медичної термінології, системи охорони здоров'я та медичного законодавства ЧР.
- ✓ Апробаційні тести.
- ✓ Проходження практики.
- ✓ Завершальний усний іспит.

Диплом лікаря або стоматолога подається на нострифікацію на 1-й медичний факультет Карлового університету в Празі або на медичні факультети Університету імені Масарика в Брно, Остравського університету, Університету ім. Палацького в Оломоуці.

Нострифікацію диплома медсестри можна провести в університетській клініці Мотол в Празі. Процедура проходить так само, як і підтвердження дипломів за іншими спеціальностями.

Для здачі апробаційної іспиту лікарі, стоматологи та медсестри повинні володіти чеською мовою на рівні не нижче B2 і пройти курс профільної підготовки. Навчання на мовних курсах поза Чехії зазвичай виявляється недостатньо ефективним через відсутність мовного середовища, тому мовні курси слід проходити в Чехії.

На апробаційні тестах вам потрібно продемонструвати знання за спеціальністю і знайомство з чеським медичним законодавством. Інститут післядипломної підготовки Міністерства охорони здоров'я Чехії двічі на рік проводить курси для лікарів-іноземців незадовго до термінів здачі тестів. Програма для стоматологів займає 4 дні та коштує 220€, для лікарів — 7 днів, ціна 390€. Курс по системі охорони здоров'я Чехії — 2 дні, 150€.

Заяви на проходження медичної апробації приймаються два рази на рік – до 28 лютого до 28 серпня. Всі тести та іспити здаються на чеською мовою.

При запису на апробацію потрібно подати такі документи:

- ✓ Заява
- ✓ Копія закордонного паспорта.
- ✓ Нотаріально завірена копія нострифікації диплома.
- ✓ Нотаріально завірена копія судового перекладу диплому та додатку до диплому.
- ✓ Судовий переклад довідки про несудимість в країні проживання та довідка про несудимість в Чехії (термін дії не більше 3 місяців).
- ✓ Довідка від терапевта про відсутність протипоказань для роботи лікарем або стоматологом (дійсна протягом 3 місяців). Якщо довідка видана не в Чехії, має бути судовий переклад на чеську мову.
- ✓ У випадку зміни прізвища у шлюбі – нотаріально завірену копію свідоцтва про шлюб.
- ✓ Квитанцію про оплату держмита (якщо було необхідно оплатити).

Іспит включає два письмових тесту – за професійним знанням і за законами системи охорони здоров'я Чехії. Обидва тести проводяться в один день. Іспит вважається зданим, якщо кількість правильних відповідей складе не менше 70%. У цьому випадку

ви отримаєте дозвіл на проходження медичної стажування.

Практика проходить у будь-якому медичному закладі Чехії протягом не менше 5 місяців для лікарів і 40 днів для медсестер за умови повної зайнятості. Стажист працює під наглядом лікаря-куратора. За час роботи практикант проводить 5 тематичних досліджень і становить щоденник практики. Одне з досліджень повинно бути представлено на усному іспиті.

Після закінчення стажування потрібно скласти усний іспит. Цей іспит — найважливіша частина апробації. Якщо ви здали його успішно, то отримуєте сертифікат, який дозволяє працювати лікарем в Чехії.

Що потрібно робити, якщо вам відмовили в нострифікації

Переважає кількість українців проходять нострифікацію дипломів без будь-яких проблем. Відмова у визнанні документа про освіту може бути з таких причин:

- ✓ Невідповідність спеціалізації (наприклад, у вишах Чехії немає спеціальностей, пов'язаних з нафтовидобувною промисловістю, і навчальні заклади, в яких вивчають гірничу справу, можуть відмовитися підтверджувати диплом).
- ✓ Різниця в предметах, що вивчаються за зазначеною у дипломі спеціальності в чеських та іноземних вишах (найчастіше зустрічається в гуманітарних професіях).
- ✓ Невідповідність кількості навчальних годин з окремих предметів у програмах чеських та іноземних вишів.
- ✓ Невідповідність графіка навчання. Наприклад, відмова у нострифікації диплома технічного вишу може послідувати, якщо його власник спочатку закінчив середньо-спеціальна навчальний заклад, а потім з дипломом спеціаліста був прийнятий у вищій навчальний заклад на другий або третій курс, як це практикується у багатьох навчальних закладах в Україні. В цьому випадку виникне розбіжність між нормативним і фактичним часом навчання заявника у ВНЗ.

Відмова в нострифікації диплома не означає, що легалізація документів про освіту неможлива. Спробуйте уважно вивчити програми різних вишів Чехії та подати заяву в інший вищий навчальний заклад подібного профілю. У більшості випадків про-

вести нострифікацію вдасться якщо не в одному, так в іншому місці.

Якщо ваш диплом отриманий за спеціальністю, яку підтвердити в Чехії важко – швидше за все, ви отримаєте відмову при зверненні в різні ВНЗ. У цьому випадку ви можете подати апеляцію до Міністерства освіти Чехії.

Апеляція (odvolání) приймається протягом 15 днів після отримання офіційної відмови. Подати її до міністерства безпосередньо ви не зможете. Для цього існує певна процедура: ви відправляєте апеляційну заяву адміністрації вишу, в якому отримали відмову в нострифікації, і його співробітники самі надсилають заяву в потрібний відділ міністерства.

Апеляція подається чеською мовою в довільній формі в ректорат вишу, який відмовив вам у нострифікації. У заяві необхідно вказати свої особисті дані (ім'я, прізвище, дату народження, адресу постійного місця проживання), а також номер, який присвоєно ВНЗ вашою заявою (ви знайдете його в отриманому рішенні про відмову у нострифікації у графі «Číslo jednací»). В кінці апеляції обов'язково повинна стояти дата і підпис.

Заяву необхідно надіслати на адресу вишу рекомендованим листом з повідомленням про доставку. Після одержання апеляції адміністрація ВНЗ направляє її разом з усіма матеріалами справи для повторного розгляду у Міністерство освіти ЧР протягом 30 днів з моменту її надходження.

Міністерство виносить рішення по апеляції протягом 3-4 місяців, але іноді розгляд питання може зайняти й більше часу. В результаті міністерство може підтвердити відмову, зобов'язати ВНЗ повторно розглянути вашу заяву або визнати ваш диплом самостійно і видавати посвідчення про нострифікацію.

Висновок

Дипломи та інші документи про освіту, видані в країнах, що не входять в ЄС, визнаються в Чехії тільки в тому випадку, якщо вони пройшли процедуру офіційного підтвердження. Влаштуватися на роботу за фахом або отримати вищу освіту в Чехії, якщо не здав нострифікацію атестата або диплома, неможливо. Процедuru визнання дипломів проводять чеські високі заклади. ■

ІСТОРІЇ ПОРЯТУНКУ ЧОТИРИЛАПИХ

На окупованих територіях довгий час залишалося чимало домашніх тварин – когось зачинили у квартирі, хтось загубився, хтось із чотирилапих втратив господаря. Люди намагалися вивезти їх евакуаційними потягами, чимало тварин виносили знесиленими на руках, горнули за пазухою. Та не всім пощастило. Ми розповімо вам про тих українців, які не змогли стояти осторонь і прихистили покинутих тварин у час війни.

Підготувала: **ЕЛЬВІРА БОЖАНІ**

ІСТОРІЯ ВЕРОНІКИ

Вероніка з Києва розповідає, що коли почалася війна, з'явилось дуже багато оголошень про покинутих тварин. Зрештою, вона наважилася забрати одну з таких, як тільки знову побачила подібне оголошення. Переглядаючи Instagram-stories одного з притулків, увагу Катерини привернула смішна мордочка кішки з жовтими очима. Повідомлялося, що її знайшла волонтерка на сходах будинку.

«Мені привезли цю кицю з мисочками та з кормом на перший час. Ми з хлопцем вирішили дібрати їй кличку, не пов'язану з війною й назвали Буклею, як сову з «Гаррі Поттера. Було не схоже, що Букля пережила якийсь стрес – вона дуже швидко адаптувалася у квартирі. Щоправда, «потіска-ти» їй не виходило. Коли відкрилися ветеринарні клініки, я повела її до лікарня, який визначив породу як «шотландська британка», тобто суміш».

Як виявилось, господарка Буклі повернулася до Києва й розпитувала про неї. Волонтери сказали їй, що та

в хороших руках. Жінка клялася, що не покидала тварину, але й не стала вимагати свою улюбленицю назад.

«Тварина – це відповідальність, до неї треба поставитися серйозно. Її вже один раз кинули, і зробити це вдруге, якщо ти раптом не наважився бути з нею до кінця – це злочин, – каже нова власниця. – Знаєш, що ти комусь потрібен і ти за когось відповідаєш – це те, що може врятувати тебе та твою психіку під час війни».

ІСТОРІЯ ЮЛІ

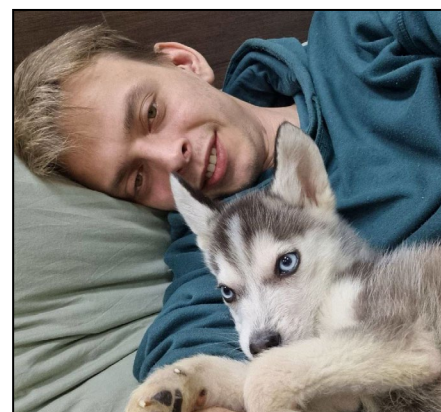
Юлія, яка увесь час війни живе в Харкові поїхала до притулку, щоб відвести собакам їжу і несподівано сама для себе повернулася з цуценям. Дівчина розповідає, що живе в приватному будинку одного з найбільш безпечних районів Харкова й вдома в неї завжди були тварини.

«Я живу в приватному будинку, тож після початку бойових дій вирішила взяти на перетримку кота колеги з Північної Салтівки, де з

перших днів сильні обстріли. Спочатку мейн-кун не дуже потоваришував із моїми котами, але зараз вони живуть у злагоді. Пізніше я ще забрала маламута свого колеги з Дергачів, який вирішив виїхати з міста через постійні обстріли».

З Instagram Юлія дізналася про дівчину, яка збирала собак у несумлінних господарів і влаштувала умовний притулок, але мама змусила її евакуюватися за кордон, тож усіх тварин довелося залишити на бабусю.

«Годувати їх було майже нічим, бабця давала тваринам їжу лише раз на день, не мала змоги кормити їх м'ясом. Тож ми з другом Костею вирішили привезти тваринам їжі, але так вийшло, що несподівано забрали собі по цуцику породи хаскі».

Костя, друг Юлії мешкає в центрі міста Харків і з початку повномасштабного вторгнення росії тут неспокойно. Хлопець шуткує: «Ситуація вкрай тяжка, але контрольована». За його словами, до війни він взагалі не хотів тварин.

«Зараз я живу один й коли побачив ці очі, то не зміг встояти. Це цуценя було найменшим із восьми, які жили в тієї бабусі. Замість грошей ми дали бабці харчів для собак, які залишилися

з нею. Свого цуцика я назвав Мирон. Він був дуже худеньким: у свої 4 місяці важив 1,9 кілограма. Для хаскі це дуже мало. Добре, що моя подруга-ветеринар залишилася в місті – вона його оглянула та дала необхідні ліки. З того часу Мирон підріс і важить майже 3 кілограми. Собака дуже розумний – вивчив уже кілька команд».

Костя запевняє, якщо хочете завести улюбленця або допомогти людям, які прихистили багато тварин – робіть це без вагань.

ІСТОРІЯ ЛІДІЇ

Лідія з Києва давно слідкує за групами в соцмережах, які розповідають про покинутих тварин. Якось ввечері гортаючи одну зі сторінок, дівчина побачила фото собаки, яка їй сподобалася. Тоді вона написала волонтерці й наступного дня вже поїхала знайомитися з тваринкою. Їхати треба було до гуманітарного штабу, звідки надсилали допомогу в перші дні після визволення Бучі. Туди військові звозили покинутих тварин, яких підбирали на вулицях.

«Я завжди була прихильницею того, щоб саме брати тварин із притулків, а не купувати їх за гроші й обирати породу. Коли собака мене побачила, відразу почала лащитися, залізати на руки, «цілувати». Я зрозуміла – вона буде моєю. Коли ми з нею йшли додому то підїхали волонтери, які вивезли її з Бучі й попрощалися з нею. Вони дуже переживали, щоб собака потрапила до хорошого господаря. Віддали мені повідець, килимок і цілий пакет ласощів для неї».

Спочатку Лідія хотіла назвати собаку Джавеліною, але потім вирішила – Хелсі. Нова господарка каже, що собака дуже налякана. Так під час першої довгої прогулянки вона постійно пригнухувалася, оглядала кожну людину, наче шукала своїх господарів. А ще боялася великих машин, які видають голосні звуки.

«Якщо відчуваєте, що хотіли б прихистити тварину, але не наважуєтесь – спробуйте просто подивитись на неї та познайомитися. Вона може стати вашим найкращим другом. Я хочу подякувати тим військовим, які, попри все, не кидають тварин, і волонтерам, які доглядають їх й публікують оголошення в групах. Це люди з добрим серцем».

ІСТОРІЯ КАТЕРИНИ

Катерина з Києва ще до війни була підписана на безліч соцмереж, які допомагають безпритульним тваринкам – донатили їм, по можливості. У неї вже є песик Чаппі, якого два роки тому вона взяла з притулку. Одного вечора Катерина натрапила на фото Чарлі.

«Він там був такий переляканий і водночас дуже милий. В описі йшлося, що собаку вдалося врятувати з Гостомеля, а тепер він шукає свій дім. Пізніше та сама фотографія трапилася мені й в Instagram, тож ми з чоловіком подумали, що це, мабуть, доля, і написали за вказаним номером під фото. Волонтер нас попередив, що Чарлі перебував у Гостомельському притулку під обстрілами протягом трьох тижнів».

Подружжя поїхали знайомитися з собакою, яка знаходилася на перетримці. Дорогою дівчина нервувала – взяли на зустріч свою собаку Чаплі за яким і мав бути остаточне рішення. Подружжя вирішило, що собаки мають товаришувати, а не конкурувати, а перевірити це можна було тільки познайомивши їх.

«Коли ми приїхали нам назустріч вибігли три собаки – усміхнене та лагідне обличчя Чарлі ми впізнали відразу. І помітили, що хлопчик кульгає на одну лапку. Як потім мені пояснив волонтер, із лапки діставали осколки, після того щось неправильно зрослося, тому

тепер він кульгавий. Але нас це ніяк не відвернуло. Чарлі та Чаппі відразу почали обнюхувати одне одного, не гарчали та не кидались одне на одного. Для мене це означало «зелене світло».

ІСТОРІЯ ВЛАДИ

Бультдог з Ірпеня знайшов притулок в Києві. Першим на інформацію про собаку в соцмережах натрапив чоловік Влади. У повідомленні йшлося про те, що волонтери вивезли з Ірпеня покинутих собак. Подружжя не знало, у якому стані бультдог, не бачили його фото, але буквально за десять хвилин ухвалили рішення їхати за нею.

«Ми приїхали в житловий комплекс: собак там тримали в салоні краси, їх було декілька. Я помітила, що наша, на відміну від інших, сидить дуже тихо. Вона мала здоровий вигляд, але живіт у неї був, як барабан. Ми з чоловіком навіть спочатку подумали, що вона вагітна. Уже потім, порівнявши фото, зрозуміли, що в перші дні після евакуації собак багато годували тим, що було під рукою, бо до цього, вона майже десять днів була без їжі. Про її господарів нічого не було відомо».

Бультдожицю назвали Брі, як сир. Ветеринар сказав, їй років 5–7. У собаки була грижа і їй довелося зробити операцію. Влада каже, що Брі дуже вихована, але ні хвилини не може залишатися наодинці, навіть якщо хтось із подружжя в іншій частині кімнати.

«Ніколи не думала, що буду з такою легкістю рано вставати, щоб із нею погуляти». ■

МІЛІТАРИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ У РОСІЙСЬКІЙ СТРАТЕГІЧНІЙ КУЛЬТУРІ. ПОСІБНИК З ДЕЗІНФОРМАЦІЇ. ЧАСТИНА 1

Росія здавна вдалася до дезінформації як інструменту міжнародної політики – і сьогодні методи роботи установ, які нею займаються, тільки удосконалюються. Як розвивалася російська машина дезінформації, дослідили Роберт Купецькі, Філіп Брийка і Томаш Хлунь у книжці «International Disinformation. Concept, recognition, counteracting», уривок з якої публікуємо у перекладі.

Текст: РОБЕРТ КУПЕЦЬКІ, ФІЛІП БРИЙКА, ТОМАШ ХЛУНЬ
Переклад: ОЛЕСЯ ПАВЛИШИН

Взято з часопису «Куншт»

Дезінформація глибоко вкорінена в російську історію, менталітет і стратегічну культуру. Стратегічна культура – це модель поведінки, яка базується на певному типі мислення, світогляді та традиціях, характерних для географічно окресленого співтовариства й притаманна політичному істеблішменту держави. Одним з перших

– досить кумедних – прикладів цього є «Потьомкінські села» (1787). У царській Росії це були [бутафорні] моделі сіл, встановлених за наказом князя Григорія Потьомкіна на шляху цариці Катерини II до Криму, захопленого за чотири роки до того у війні з турками. Можливо, втім, цей випадок (як очевидної дезінформації) варто сприй-

мати радше як складову придворної культури, де задоволення володарки є підтвердженням її величі. Тому це стає імперативом для чиновників та – натомість – рушійною силою їхнього просування по службі. Варто також подумати про цінність цієї думки для аналізу раціональності сучасної російської еліти.

Експерти Катерини П написали, наприклад, «Протоколи сіонських мудреців». Це був огидний антисемітський наклеп про глобальну єврейську змову, який був корисним у російських політичних іграх того часу та відверненні уваги суспільства від внутрішніх проблем. До сьогодні це унікальний текст для різних расистських організацій і [«виправдання»] їхньої діяльності. Серед елементів операції з дезінформації також є так звана справа Станіслава Бжозовського – літературної легенди Молодої Польщі. Молода Польща – епоха в історії польської культури, що тривала одночасно із епохою європейського модерну, – якого дискредитували публічними звинуваченнями у співпраці з «Охоронними відділеннями» Охоронні відділення – таємна царська поліція Російської імперії. (які ніколи не недооцінювали).

Саме слово «дезінформація» вигадали в міжвоєнний період радянські спецслужби. Вони просто надали іноземного звучання власним практикам інформаційного маніпулювання, що свідчило б про зовнішнє походження та злу діяльність міжнародного капіталізму, побудованого на брехні. Однак на час цієї лінгвістичної операції Москва – засновуючись на міцній царській традиції – вже мала довгу історію використання дезінформації як зброї проти своїх внутрішніх і зовнішніх ворогів. Її сила впливу та популярність зростали з розвитком технологічних інструментів і знань про індивідуальні та групові когнітивні процеси (Galeotti 2019; Rid 2020*).

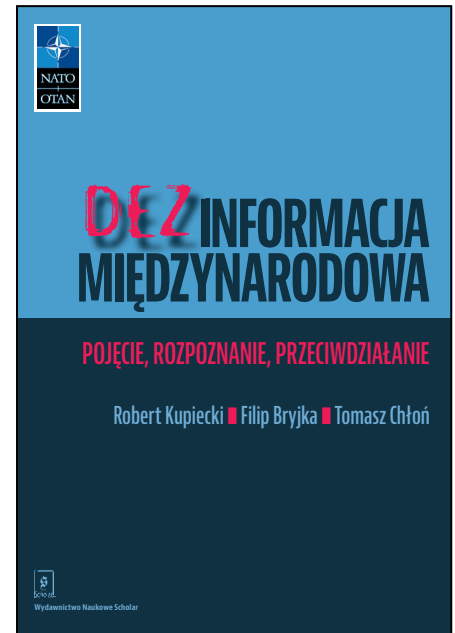
Дезінформація є важливим елементом імперської стратегії Росії. За царських часів за проведення інформаційно-психологічних операцій відповідали «Охоронні відділення» («охранка») – таємна поліція, основною метою якої була ліквідація політичної опозиції, диверсійних груп, анархізму та тероризму. Таємні прийоми дезінформації були досконало розроблені й за часів радянської Росії, прикладом чого є операція «Трест», яку провело у 1920-х роках ДПУ (Державне політичне управління). Започаткувавши фіктивну опозиційну організацію МОЦР (Монархічне об'єднання центральної Росії), радянські служби створили можливість для ліквідації «білої еміграції» та дезінформації іноземних спецслужб, які її підтримували

(зокрема Польщі, Естонії, Латвії, Фінляндії та Великої Британії).

У наступні роки радянські спецслужби неодноразово копіювали цю модель. До початку Другої світової війни було проведено 25–40 операцій за моделлю «Трест», а в 1939–1945 роках – 185. Під час Холодної війни КДБ використовував цей метод для дезінформації Центрального розвідувального управління (ЦРУ), пропонуючи американцям подвійних агентів (наприклад, Юрія Носенка/Орїя Носенко – співробітник Другого головного управління КДБ СРСР, 1964 року залишив СРСР і нібито перейшов на бік США.) (Świerczek 2020, pp. 7–8).

Колишній голова служби безпеки Румунії генерал Іон Міхай Пачепа стверджує, що під час Холодної війни дезінформація була важливішим завданням для спецслужб радянського блоку, ніж класичне шпигунство. У комуністичній машині дезінформацією займалося більше людей, ніж сукупно працювало в радянській армії та оборонній промисловості. Тільки в розвідувальних організаціях працювало понад мільйон офіцерів і кілька мільйонів агентів та секретних співробітників. До цього слід додати кількість людей, які працюють у міжнародних організаціях з дезінформації, заснованих КДБ (наприклад, у Всесвітній раді миру, Всесвітній федерації профспілок, Всесвітній демократичній федерації жінок, Міжнародній студентській спілці, Всесвітній федерації демократичної молоді) (Расера, Ruchlak 2015, pp. 52–57). Викривлюючи дійсність, створюючи та увічнюючи міфи про НАТО та США, підриваючи авторитет демократичних державних інституцій та церкви, дискредитуючи політиків та інших важливих для громадськості особистостей, СРСР сформував негативний образ вільного світу та закликав революційні рухи боротися з «західним імперіалізмом».

З 1954 року за зовнішню радянську дезінформаційну діяльність відповідало Перше головне управління КДБ (Andrew, Gordijewski 1997; Mitrokhin 2002). Операції такого типу проводила Служба А, яка відповідала за «активні заходи», тобто наступальні проекти дезінформаційного, підривного, дестабілізаційного та агентурно-орієнтованого характеру. Цей термін об'єднує різні методи, які використовуються з метою впливу на міжнародне середовище та підтримку політики Кремля (Darczewska,

Żochowski 2017, pp. 12–14; Rid 2020). До «активних заходів» належать, зокрема, інформаційно-психологічні операції, дезінформація, маскування, спецпропаганда, провокації, диверсії та саботаж. Вони дають змогу впливати на політичне середовище, суспільні настрої, а отже, і на внутрішню безпеку інших країн для втілення стратегічних планів Москви. Під час Холодної війни «активні заходи» використовували насамперед для «експорту» комуністичної революції, пропаганди марксистсько-ленінської ідеології, дестабілізації політичних систем супротивників або дискредитації опозиціонерів.

Із закулісся розвідувальної роботи, яку розкрив Пачепа, ми знаємо, що «відлига» в американсько-румунських відносинах у 1970-х роках була фактично операцією з дезінформації, спланованою КДБ та Управлінням зовнішньої розвідки Румунії. Створюючи імідж прозахідного комуніста, поміркованого та європеїзованого, Ніколае Чаушеску сподівався отримати американські інвестиції – фінансову підтримку, що стимулювала б економічний розвиток країни. Ця операція була тестовою, і в разі успіху її мали повторити в інших країнах східного блоку.

Пізніше її успіх мав повторити Міхаїл Горбачов у формі політики гласності. Комуністична пропаганда видавала це за демократизацію та інформаційну відкритість світові. Це також мало бути одним із елементів політики перебудови СРСР, за що Горбачов навіть отримав Нобелівську

* Тут і далі джерела вказані згідно з оригіналом.

премію миру. Але насправді гласність полягала в «покращенні іміджу правителя для внутрішнього і зовнішнього використання». За словами Пачепа, цю модель також скопіював Володимир Путін на початку XXI століття (Расера, Rychlak 2015, pp. 29–37).

Іншим прикладом політичної дезінформації, який описав Пачепа, є операція КДБ під кодовою назвою «Дракон». Вона ґрунтувалася на переконанні світової громадськості, що вбивство президента Джона Кеннеді руками агента КДБ Лі Гарві Освальда в 1963 році було змовою ультраправих американських урядових кіл. У 1950-х роках Освальда (з ідеологічних мотивів) завербувала радянська розвідка в Японії, де він служив у ВМС США. Про ефективність цієї кампанії з дезінформації свідчать, зокрема, численні книги з теоріями змови або успіх фільму Олівера Стоуна «JFK» (1991), в якому глядач «дізнається», що до вбивства президента США причетні представники американського військово-промислового комплексу, ЦРУ, ФБР, секретної служби, мафії та віце-президент Ліндон Джонсон. Фільм був номінований на «Оскар» у восьми категоріях і отримав дві нагороди.

Завершення Холодної війни та розпад Радянського Союзу призвели до того, що «зовнішня» активність [Росії] була суттєво обмежена. Тоді основну увагу звернули на внутрішні проблеми, особливо війну в Чечні. Після приходу до влади в 1999 році колишнього офіцера КДБ Володимира Путіна застосування «активних заходів» знову набрало обертів, про що свідчить зокрема [військова] доктрина, яку розробляли з 2000 року. Безпосереднім приводом для розробки доктрини став російський (негативний) досвід двох чеченських війн (Rodgers, Lanoszka 2021, pp. 1–18).

Питання інформаційної безпеки були серед основних у російській військовій доктрині 2014 року, Стратегії національної безпеки 2015 року (Darczewska 2015) та Доктрині інформаційної безпеки 2016 року. У 2021 році дві останні оновлювали. На думку аналітиків Центру східних досліджень, нова Стратегія є «ще одним документом, який формалізує та закріплює антизахідний вектор російської зовнішньої політики, який помітний щонайменше з 2007 року. Її зміст підтверджує, що безпекова політика держави підпорядкована протистоянню із Заходом, яке є системним і всеосяжним» (Rodkiewicz,

Żochowski 2021). Головною загрозою зовнішній безпеці Росія вважає НАТО, особливо перспективу його розширення за рахунок Грузії та України, а також наближення військової інфраструктури до російських кордонів. З іншого боку, у внутрішньому вимірі побоювання Росії стосуються інспірованої ззовні «кольорової революції», метою якої буде дестабілізація внутрішньої ситуації та зміна влади в Кремлі (Military doctrine ... 2015). У Стратегії 2021 року наголошується на «зростанні значення інформаційно-комунікаційних технологій, які використовуються для втручання у внутрішні справи інших держав, підважуванні їхнього суверенітету і поневаженні територіальної цілісності, а також порушенні миру й безпеки. Російська Стратегія прямо вказує на те, що спецслужби іноземних держав здійснюють кібератаки на російські інформаційні ресурси, ведуть розвідувальну діяльність, а також виконують дії, спрямовані на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації в Росії». (Rodkiewicz, Żochowski 2021.)

Такий спосіб презентації безпекових загроз створює так званий синдром «фортеці в облозі». Його сенс полягає в параноїдальному переконанні політичної та військової еліти Кремля, ніби Захід має на меті стратегічне оточення Росії (шляхом створення військових баз поблизу неї) та повалення влади в Москві (наприклад, внаслідок революції чи збройного перевороту). Цей синдром є однією з ідеологічних і пропагандистських основ дезінформаційної діяльності російських спецслужб проти країн НАТО (детальніше – Darczewska 2018). З одного боку, це дозволяє пояснити російську територіальну експансію необхідністю захищатися (тобто запобіганням розширення НАТО на схід і збереженням «буферної зони», що відокремлює військову інфраструктуру НАТО від Росії**). З іншого боку, це дозволяє створити хибний образ НАТО як «суб'єкта, який прагне розширення», «здійснює ворожі дії проти Росії» або «прагне дестабілізувати безпекову ситуацію в Європі***». У такий спосіб Росія показує себе в ролі «жертви» і виправдовує свій наступ. Цей меседж

адресований як зовнішній аудиторії (так Росія створює свій імідж і посилає політичні сигнали країнам Заходу), так і внутрішній, тобто громадянам Росії, у свідомості яких закарбовується образ одвічного ворога, що дозволяє консолідувати суспільство та забезпечувати підтримку авторитарного режиму Путіна.

В останній Доктрині інформаційної безпеки 2021 року Росія додала інформаційну діяльність до каталогу оборонних і наступальних військових можливостей. Як зазначає Агнешка Легуцька з Польського інституту міжнародних справ, «документ також вказує на можливість спалаху міждержавного конфлікту внаслідок діяльності в кіберпросторі. Окрім того, Росія просуває концепцію «суверенного інтернету» (Рунету) і прагне посилити свій вплив у сфері глобального регулювання розвитку мережі» (Leguska 2021a). Концепція «війни нового покоління», яку часто називають «гібридною війною», «нелінійною війною» (non-linear war) або «доктриною Герасимова Валерій Герасимов – начальник Генштабу ЗС РФ, перший заступник міністра оборони Росії з 9 листопада 2012 року.», є доказом того, що Росія приписує стратегічну роль «мілітаризації інформації».

Російський начальник Генштабу в короткій промові, опублікованій у нішевому тижневику «Kurier Wojskowo-Przemysłowy» (Gierasimow 2013), охарактеризував дії не Росії, а – на його думку – Заходу, який мав на меті закріпитися шляхом беззбройних кольорових революцій. За словами Герасимова, йому було достатньо контролювати людські емоції і, відповідно, їхні дії. У цій ситуації Росія має відповісти Заходу тим самим. У зв'язку зі зміною сучасних умов ведення війни (відсутня чітка межа між миром і станом війни) стратегічні інтереси Росії мають реалізовуватися невійськовими засобами та непрямими методами, як-от:

- дезінформація політичних еліт, військового командування та громадськості шляхом маніпулювання інформацією, фабрикавання інформації, спотворення реальності, відволікання уваги від

** «Прихильники» російської геополітики ігнорують той факт, що протяжність кордону Росії з країнами НАТО становить лише 1/16 довжини всіх її кордонів (1215 із понад 20 тисяч кілометрів).

*** П'ять найбільш часто повторюваних російських міфів про НАТО стосуються: 1. Відсутності зацікавленості альянсу в діалозі з Росією; 2. Принципів організації військових навчань; 3. Членства України в НАТО; 4. Контролю над озброєннями; 5. Облоги Росії з боку НАТО.

- реальних дій та цілей Росії;
- отруєння, контроль і соціальне маневрування, тобто навмисний вплив на суспільство з метою досягнення певної вигоди;
- компрометація, корупція та шантаж політичної та військової еліти;
- розпалювання внутрішньої та міжнародної напруги й суперечок, підтримка сепаратистських тенденцій, а також етнічних та релігійних конфліктів;
- організація провокацій та демонстрацій (використання «потенціалу протесту»);
- підтримка опозиційних груп, рухів опору та екстремістських кіл; створення підконтрольних спецслужбам установ, асоціацій, фондів, організацій та збройних воєнізованих формувань;
- провокація подій, які дестабілізують внутрішню ситуацію; проведення диверсій та саботажу, метою яких є викликати у суспільстві відчуття невизначеності та загрози (Bryjka 2018, pp. 168–180).

Спільним знаменником зазначених методів є провокування «контрольованого хаосу» (Galeotti 2017), що дозволяє впливати на суспільно-політичну ситуацію за межами Росії шляхом створення криз, а потім нав'язування рішення, вигідного Кремлю. У зв'язку з розвитком інформаційних технологій одним із ключових середовищ для такого типу діяльності є кіберпростір (Harrel 2015; Bryjka 2015, pp. 115–131). Віртуальний світ є ключовим елементом впливу на громадську думку через його доступність, відкритість, усунення комунікаційних бар'єрів тощо. Як наслідок, масштаби діяльності стають набагато ширшими за «активні заходи». В інформаційно-психологічному просторі суттєву роль відіграють «пропагандистські рупори» та державні центри, які ними керують.

Російська «екосистема» дезінформації містить:

- державні інституції: адміністрація президента (особливо речник Дмитрій Песков, заступник глави адміністрації Алексей Громов); МЗС (Сергей Лавров і Марія Захарова) та інші «силові структури»;
- ЗМІ та інформаційні агентства (наприклад, РИА Новости, ТАСС, Интерфакс, RT, Sputnik, Golos Rossii, RuBaltic.Ru, Politnavigator, Baltnews, Украина.ру);
- телеканали (зокрема Россия-24,

- Первый канал, Россия 1, ТВЗвезда, НТВ), журналісти-пропагандисти (як-от Дмитрій Кісельов, Владімір Соловйов, Маргаріта Сімоньян, Ольга Скабеева та Євгеній Попов);
- контрольовані державою «неурядові» організації (наприклад, «Россотрудничество», фонд «Русский мир», «Русский дом», Российский центр науки и культуры);
- портали інформаторів (такі як WikiLeaks, DCLeaks);
- «фабрики тролів» (Агентство интернет-исследований);
- різні види «альтернативних ЗМІ»;
- громадські рухи (наприклад, Евразийский союз молодежи Ігоря Панаріна, Международное евразийское движение Александра Дугіна);
- аналітичні центри: Российский институт стратегических исследований, Совет по внешней и оборонной политике, Российский совет по международным делам, Центр анализа стратегий и технологий, Центр энергетических разработок, Катехон і навіть Carnegie Moscow;
- геополітичні сайти (наприклад, New Eastern Outlook, Global Research, News Front, South Front, Geopolitica.ru);
- сайти, що належать проросійським організаціям, асоціаціям і фондам (наприклад, «Русский мир», Міжнародний дискусійний клуб «Валдай», Фонд Горчакова, Інститут цивілізаційного діалогу в Берліні, Інститут демократії та співпраці в Парижі) (GEC Special Report ... 2020; Barbashin, Graef 2019; Smagliy 2018; Kuzichkin, Hanley 2021).
- За діяльність у інформаційній сфері насамперед відповідають російські силові структури (зокрема спецслужби):
- Департамент «К» МВС – відповідає за контроль над інформаційними потоками та протидію злочинам у кіберпросторі;
- Федеральна служба безпеки (ФСБ) – відповідає не лише за контррозвідку чи боротьбу з внутрішніми загрозами, як-от тероризм, а й за так звану тактичну розвідку, яка ведеться переважно в сусідніх з Росією країнах. У структурі ФСБ функціонує Центр інформаційної безпеки, який відповідає за моніторинг інтернету і виявлення інформаційної діяльності, що загрожує безпеці Росії;

- Служба зовнішньої розвідки (СЗР) – проводить розвідувальну діяльність за межами країни. СЗР відіграє ключову роль в операціях з поширення російського впливу, спрямованих проти країн НАТО та ЄС. У сфері медіа СЗР презентують, зокрема, РТР Планета, RT і Sputnik. Основними підрозділами, відповідальними за розробку інструкцій щодо інформаційного контенту, є Департамент аналізу та інформації та Рада зовнішньої розвідки.
- Головне розвідувальне управління Генштабу (ГРУ) – російська військова розвідка, де підрозділ № 54777 відповідає за інформаційно-психологічну діяльність, зокрема для втручання в президентські вибори США в 2016 році. Він тісно співпрацює з «фабрикою тролів» Пригожина. (GRU... 2022).
- ФСБ і СЗР, створені після розпаду СРСР, є спадкоємцями КДБ. Попри те, що номінально «активні заходи» замінені терміном «заходи сприяння» (мероприяття содействия), принцип їхньої дії суттєво не змінився. Звичайно, вони використовують нові технологічні можливості (особливо в інтернеті, зокрема соцмережах). Операції із зовнішнього впливу належать насамперед до компетенції російської цивільної (СЗР) і військової розвідки (ГРУ), які оперують повним спектром підривних методів – від дезінформації через кібероперації до диверсій і саботажу (Radin, Demus, Marcinek 2020). Їхню діяльність може підтримувати та/або забезпечувати ФСБ, але географія діяльності цієї служби зосереджена на Росії та сусідніх з нею країнах.

У межах операцій СЗР зосереджується на політичних, економічних і соціальних питаннях, а ГРУ є провідною у військових питаннях (зокрема під час військових дій і операцій за кордоном). Однак це не означає, що військова розвідка не бере участі в операціях, які мають впливати на політику, економіку чи соціальну сферу (DiResta, Grossman 2019). Найкращим прикладом розвідувальної співпраці між ФСБ, СЗР і ГРУ їхнє втручання у вибори, де військова розвідка часто відіграє провідну роль.

Adapted from (Robert Kupiecki, Filip Bryjka, Tomasz Chłoń, Dezinformacja międzynarodowa. Pojęcie rozpoznanie, przeciwdziałanie, Warszawa 2022, ISBN: 978-83-66849-48-8) ■

ДОСЛІДЖЕННЯ: МАЙЖЕ ПОЛОВИНА БІЖЕНЦІВ СТРАЖДАЄ ВІД ДЕПРЕСІЇ ТА ТРИВОЖНОСТІ

Біженці з України часто мають симптоми депресії та тривожності. У 45% з них є симптоми психічних захворювань. Це в чотири рази більше, ніж у більшості населення. Про це свідчить опитування, в якому взяли участь 1347 біженців.

Seznam zpráv, ДАРИНА ДЗЮБА

Психічне здоров'я українців погіршує ситуація на Батьківщині, переживання за родину чи дім, а також погані соціально-економічні умови у Чехії. Згідно з результатами опитування, лише 3% біженців звернулися по професійну допомогу в Чехії, ще 38% розглядали таку можливість.

Відповідно до опублікованого звіту, найбільшою перешкодою для лікування є низький рівень проінформованості про доступність послуг та відшкодування з боку медичних страхових компаній.

Про стан психічного здоров'я біженців йдеться у п'ятій доповіді із серії досліджень ініціативи «Голос українців у Чехії», яку підготувала компанія «PAQ Research» у співпраці з Національним інститутом психічного здоров'я та Інститутом соціології Академії наук Чеської Республіки.

Доповідь базується на третій хвилі дослідження серед біженців з України, в якому взяли участь 1347 переселенців. Опитування проводилося у вересні цього року.

75 тисяч біженців потребують професійної допомоги

Війна тісно пов'язана з психічним здоров'ям. Як зазначено у звіті, бойові дії самі по собі приносять травматичний досвід, соціальний та економічний стрес спричиняє й те, що жителі стають біженцями. Усе це дуже впливає на психічне здоров'я, про що і свідчить ситуація українських біженців.

45% з них виявляють симптоми депресії та тривожності до такої міри, коли вже рекомендована консультація психіатра. Так, близько 75 тисяч із 160 тисяч дорослих біженців нині потребують професійної допомоги.

Симптоми у 42% дорослих відповідають середній формі депресії, у 14% – важкій депресії, а у 7% – на-

віть дуже важкій формі. Для порівняння: минулого року симптоми середньої форми депресії мали 8% жителів Чехії, тобто в п'ять разів менше.

Слід зазначити, що серед біженців, як і серед більшості суспільства, від симптомів депресії частіше страждають жінки. Серед скарг спостерігаються проблеми зі сном, негативне ставлення до себе, почуття безнадії чи втоми.

Занепокоєння викликають і результати, пов'язані із симптомами тривожного розладу, таких як нервозність, хвилювання, неспокій або дратівливість. Симптоми середньої форми тривожності відчувають 23% біженців, тоді як серед чехів йдеться про 7%. Тривожність найчастіше проявляється у жінок, які складають понад 70% біженців у Чехії.

Погані робота і житло

«Лише менше третини тих, хто відчуває симптоми, вважають їх ознакою психічного захворювання. Рівень усвідомлення зростає разом із проявом симптомів. Молоді люди віком до 30 років, як правило, більш чутливі до симптомів, що пов'язане з меншою стигматизацією психічних захворювань серед людей цієї групи», – зазначає директор Національного інституту психічного здоров'я Петр Вінклер.

На психологічне здоров'я біженців впливають також умови життя в Чехії. Симптоми середньої форми депресії чи тривожності проявляються у 51% людей із скрутним матеріальним становищем. Водночас матеріальне становище 33% біженців із такими симптомами не є складним.

«Впливає і ситуація, пов'язана з роботою. У гіршому становищі знаходяться люди, у яких немає роботи, а також ті, хто працює на менш кваліфікованих посадах, ніж раніше», –

пояснює аналітика компанії «PAQ Research» Мартіна Каванова.

Водночас вона звертає увагу на роль чеської мови, незнання якої може бути пов'язане з погіршенням психічного здоров'я. «Це також може бути пов'язано з трудовою діяльністю. Як відомо з попередніх досліджень, недостатнє знання чеської часто означає безробіття або менш кваліфіковану роботу», – додає Каванова. Важливу роль відіграє і житло. Симптоми депресії чи тривожності найчастіше проявляються у людей, які проживають у закладах розміщення, рідше – у тих, хто живе у квартирах.

Зацікавленість у допомозі є, але інформації бракує

Незважаючи на високу поширеність симптомів психологічних проблем серед біженців у Чехії, лише 3% з них звернулися по професійну допомогу. Проте 38% усіх біженців (і 64% із симптомами середньої форми депресії чи тривожності) розглядали таку можливість. Вони розуміють, що фахова допомога може піти їм на користь.

Найпоширенішою перешкодою для пошуку професіоналів є невпевненість у тому, яка саме допомога їм потрібна. Це може бути пов'язано з недостатньою обізнаністю щодо проблематики психічного здоров'я, з відсутністю інформації про доступні послуги, а також про те, які з них відшкодовує страхова компанія.

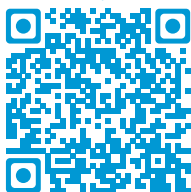
Де шукати допомогу

Допомогу пропонує, наприклад, Національний інститут психічного здоров'я, який зараз реалізовує три проекти, спрямовані на психосоціальну допомогу українцям, що проживають у Чехії. Також інститут створив україномовну сторінку з інформацією про психічне здоров'я та посиланнями на доступну допомогу – samopomi.ch. ■

ПЕРЕДПЛАТА МІСЯЧНИКА «ПОРОГИ» ВСЬОГО ЗА **440 CZK / РІК** РАЗОМ **3 ПОШТОВОЮ ПЕРЕСИЛКОЮ.**

Посилання
на формуляр

Замовити часопис можна таким чином:
вислати кошти на рахунок: **1925774379/0800**
і повідомити редакцію про оплату
та адресу замовника.

Інформація: **uicr@centrum.cz**
або на: **ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy**

QR Platba

СУБОТНЯ УКРАЇНСЬКА ШКОЛА «ЕРУДИТ» В ПРАЗІ ЗАПРОШУЄ

- Ви бажаєте отримати українську освіту за кордоном?
- Ви хочете знати традиції та звичаї нашого народу?
- Ви готові наполегливо працювати над собою?

НАБІР УЧНІВ (1-11 класи).

В нас ви отримаєте документ державного зразка України.

Адреса: Прага 1, ZŠ Uhelny Trh 4
www.erudyt.cz, www.facebook.com/Erudyt,
susherudyt@gmail.com, тел. +420 774 497 994

KEYOVERLAY.com
НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

Ми раді вам запропонувати простий, дешевий та швидкий спосіб як легко писати різними мовами.

НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

В асортименті інтернет магазину знайдете понад 50 мов та різні мовні комбінації (наприклад чесько-українсько-російсько-англійська комбінація розкладок в одному). Пропонуємо наклейки різних форм, кольорів (від білого до люмінесцентного і навіть золотого) на прозорому, чорному чи білому фоні.

Для реалізації наклейок була вибрана найкраща технологія друку та матеріал з високою фіксацією і низькою товщиною, що гарантує стійкість наклейки на клавіші та комфорт при друку. Усі стікери мають захисний шар (ламінування) для забезпечення їх довговічності. Завдяки універсальному формату, підходить для будь-якого типу та моделі клавіатури.

W www.prelepkynaklavesnici.cz

E info@prelepkynaklavesnici.cz

T +420 721 751 155

English version:

W www.keyoverlay.com

СКИДКА 20%

при закупівлі
будь-яких наклейок
та безкоштовна
доставка
при закупівлі
над 500 Крон
Код для скидки:
porohy

ADAPTAČNÍ
CENTRUM
CHODOV

ЦЕНТР
АДАПТАЦІЇ
ХОДОВ

Адаптаційний центр «Ходов» приймає українських дітей віком від 3 до 12 років, які не отримали місця в чеському дитсадку чи школі. Нові групи відкриються у понеділок, 5 вересня.

Для реєстрації та додаткової інформації звертайтеся до Енге Чамідуллини:

773205982
bulate99@gmail.com

ГОЛОВНИЙ КООРДИНАТОР
MGR. PETR PIJÁČEK

ЦЕНТР ДОПОМОГИ УКРАЇНІ

- ✓ гуманітарна допомога українським військовим та цивільним госпіталям, які знаходяться у зоні бойових дій.
- ✓ допомога українським біженцям (гаряча їжа кожного вівторка, пошук житла, консультації та соціальна підтримка, прийом та відправка гуманітарної допомоги).

Адреса: Tábořská 372/36

Гаряча лінія: 602 243 980

Сайт: www.u-e-p.eu

Facebook: [uerpeu](https://www.facebook.com/uerpeu)

Робочий час: 10:00 - 19:00 (Пн.-Сб.)

ЖІНОЧИЙ, ЧОЛОВІЧИЙ ТА ДИТЯЧИЙ ОДЯГ І ВЗУТТЯ

Видача між 14:00 - 18:00

Адреса: k Milicovu 674, Praha 4 (станція метро Haje)